

MATURITNÍ TÉMATA

Školní rok:	2022/2023	
Ředitel školy:	PhDr. Karel Goš	
Předmětová komise:	Základy společenských věd	
Předseda předmětové komise:	Mgr. Lucie Kalandrová	
Předmět:	Základy společenských věd	
	VIII.A8	Mgr. Lucie Kalandrová
	IV. A4	PhDr. Pavel Masný
	IV. B4	PhDr. Pavel Masný
	VI.A6	Mgr. Lucie Kalandrová
	VI.B6	Ing. Mgr. Hana Vacková
Schváleno předmětovou komisí dne:	29. 08. 2022	Podpis:
Schváleno ředitelem školy dne:	23. 9. 2022	Podpis a razítko:
Počet výtisků:		Výtisk č.:

1. Psychologie

- Dějiny a směry psychologie – antika, středověk, novověký empirismus a racionalismus, vznik moderní vědy, elementarismus a gestaltismus, psychoanalýza, humanistický a kognitivní směr
- Metody psychologie – extrospekce a introspekce, metody poznání a ovlivňování, projektivní metody.
- Popis vědeckých disciplín psychologie, teoretické a aplikované části vědy

2. Obecná psychologie

- Klasifikace psychických jevů – psychické procesy, stavy, dílčí předpoklady
- Determinace psychiky – rozdělení a příklady vlivů vnějších a vnitřních, psychických, sociálních, kulturních a přírodních
- Psychické procesy – kognitivní – vnímání, iluze, halucinace, představy, fantazie, myšlení, řeč
- Psychické procesy – mnestické – paměťový proces, typy a vlastnosti paměti, podmínky zapamatování
- Učení – fáze, typy, výsledky, efektivita

3. Psychologie osobnosti a motivace

- Osobnost, definice a pojetí osobnosti, struktura osobnosti, rysy osobnosti
- Výkonové vlastnosti osobnosti
- Dynamické vlastnosti osobnosti
- Vztahově – postojové vlastnosti osobnosti
- Aktivačně – motivační vlastnosti osobnosti
- Seberegulační vlastnosti osobnosti

4. Sociální psychologie a mikrosociologie

- Klasifikace a znaky skupin, teorie skupin. Skupiny primární a sekundární
- Skupiny otevřené a uzavřené. Skupiny referenční, sekty
- Sociální dynamika, sociální interakce, experiment v sociální psychologii
- Sociální status a jeho vznik, příklady sociálních rolí a jejich fungování
- Sociometrie
- Socializace, rodina, proměny současného soužití v rodinách
- Sociální agregáty a davy, pocity a chování v davu, klasifikace davů

5. Vývojová psychologie

- Zařazení disciplíny v rámci psychologie a její využití
- Zákonitosti vývoje, pojmy ontogeneze, fylogeneze, evoluce
- Stádia ontogeneze člověka od početí po smrt a jejich základní popis
- Problematika a hlavní úkoly dospívání. Kognitivní a mravní vývoj, psychické poruchy, jejich příčiny a příznaky. Klasifikace poruch

6. Sociologie

- Vznik vědy, Comtův pozitivismus a jeho znaky, jeho cíle. Průmyslová revoluce
- Základní disciplíny a metody sociologie a porovnání se společenskými vědami
- Vývoj sociologického myšlení od Durkheima, Masaryka, Webera až po současné sociology.
- Kultura, její znaky, dělení. Kulturní hodnoty, normy, instituce. Kultura a čas. Rituál, symbol jako základy kultury. Charakteristika proměn evropské civilizace.
- Přírodní prostředí jako základní předpoklad kulturního vývoje
- Komunikace, komunikační proces. Druhy a vývoj komunikace. Druhy a role sdělovacích prostředků, jejich význam.

7. Makrosociologie

- Sociální struktura, makrosociální členění populace. Sociální mobilita a její činitelé. Mobilita vertikální a horizontální, příklady. Společnosti změnám otevřené a uzavřené
- Sociální stratifikace a typologie společností, problém nerovnosti. Vznik, příčiny a výklady sociální nerovnosti. Typy sociální stratifikace (kasty, stavy, třídy, vrstvy), současné výklady
- Normy a druhy norem, sociální řád a anomie, druhy deviací a vznik deviantního jednání

8. Mikroekonomie

- Potřeby, statky a vzácnost, náklady.
- Hospodářský proces, role státu v ekonomice. Přerozdělování
- Směna, druhy směny. Význam cen
- Ekonomické systémy, role malých ekonomických subjektů
- Trh, nabídka a poptávka a faktory, které je ovlivňují
- Struktura trhu, monopol, oligopol, dokonalá konkurence, selhání trhu
- Úřad na ochranu hospodářské soutěže, nekalá soutěž, černá a šedá ekonomika

9. Makroekonomie

- Makroekonomie v systému ekonomie. Ekonomie a ekonomika
- Ekonomické ukazatele – HDP a inflace
- Zaměstnanost, obchodní bilance
- Hospodářský cyklus
- Hospodářská politika státu, státní rozpočet, měna
- Daně, druhy daní

10. Mezinárodní vztahy

- Subjekty mezinárodních vztahů. Stát a velmoc. Diplomacie
- Druhy mezinárodních organizací
- Prostředky a nástroje mezinárodní politiky
- Založení, význam a orgány NATO, OSN
- Evropská integrace. Evropská unie a její orgány. Evropské politiky

11. Politologie

- Věda a její vznik v Evropě a USA. Základní disciplíny a pojetí politologie
- Politika, její chápání. Politická socializace a participace. Politická kultura
- Úvahy o politice a politické kultuře v českém a světovém myšlení
- Politický pluralismus. Politické strany a hnutí, jejich funkce
- Vznik a zánik politických subjektů, druhy politických stran, členství
- Státy a politický systém
- Volby a volební systémy. Druhy voleb v ČR

12. Stát a ústava

- Stát, dějiny myšlení o státu
- Konstitutivní prvky a role státu, státní uspořádání a typy vlády
- Funkce státu v dnešní době, sociální stát. Suverenita a EU
- Ústava, základní ústavní principy, typy ústav, Ústava ČR, dělba moci
- Kompetence ústavních orgánů ČR
- Demokracie a její znaky jako téma v dějinách myšlení. Demokratické hodnoty
- Lidská práva, základní dokumenty s lidskoprávní tematikou

13. Teorie práva, občanské právo

- Pojem práva. Právo a spravedlnost. Právní vědomí, prameny a kultury
- Právo jako systém norem. Právo veřejné a soukromé. Právní řád ČR
- První norma a předpis. Druhy norem. Zákon, části a znaky zákona
- Právní vztah. Osoby, věci, obsah vztahu
- Právní jednání a jeho druhy. Právní událost
- Charakteristika Občanského práva, Občanský zákoník, občanské soudní řízení

- Absolutní a relativní práva majetková

14. Soukromé právo rodinné, obchodní, pracovní

- Charakter rodinného práva, jeho prameny
- Rodina a její funkce. Manželství a sňatek
- Majetek, povinnosti a závazky členů rodiny. Rozvod
- Náhrady za rodinnou péči
- Podnikání, typy podnikatelů, odpovědnost podnikatele
- Obchodní korporace a jejich základní znaky
- Živnosti, založení živnosti. Pravidla hospodářské soutěže, nekalá soutěž
- Základní problematika pracovních vztahů – zákoník práce
- Vznik a zánik pracovního poměru, povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele
- Práce mladistvých

15. Základy veřejného práva

- Právo správní – prameny, obsah a charakter práva.
- Státní správa a samospráva. Samosprávné celky a jejich orgány a funkce
- Právo finanční – prameny a obsah. Finanční správa a daně
- Státní rozpočet, principy jeho tvorby a schvalování
- Právo trestní – hmotné a procesní, prameny a charakter
- Trestný čin, jeho stránky, forma spáchání. Kategorie trestné činnosti
- Druhy trestů
- Trestní řízení a jeho fáze. Postavení a práva subjektů trestního řízení
- Trestněprávní zásady

16. Znaky vybraných světových náboženství

- Rozdělení a základní charakteristika náboženství.
- Náboženství a věda, filozofie, umění
- Náboženské texty, slavení svátků
- Náboženství a morálka, etické kodexy
- Velká světová náboženství v dějinách – judaismus, křesťanství, islám, indická náboženství

17. Vznik filozofie, konfucianismus a taoismus předsokratovská filozofie

- Mýtus a logos, filozofické tázání, vznik filozofie
- Systém disciplín filozofie, zařazení hlavních filozofických problémů
- Filozofie a náboženství
- Předsokratikové – milétská filozofie, Pythagoras, eleaté, Herakleitos, atomisté

18. Klasická řecká filozofie a období helénismu

- Sofisté a Sokrates, athénské období filozofie
- Platon a jeho dílo, vznik metafyziky. Idealismus
- Aristoteles, systematizace otázek filozofie a vědy
- Helénistická kultura stoikové, eklektikové, epikurejci a skeptikové

19. Křesťanská a středověká filozofie

- Judaismus a vznik křesťanství, křesťanská praxe a etika, posvátné texty
- Novoplatonismus, a jeho vliv na filozofii patristiky

- Patristika a apologeti, Augustinus
- Scholastika, univerzity a další instituce středověku
- Periodizace a metoda scholastiky, problém univerzálií a další otázky metafyziky
- Filozofie Akvinského a dalších představitelů řádů, vliv aristotelismu
- Occam a jeho myšlení

20. Renesanční filozofie

- Charakteristika kultury doby renesanční
- Renesanční vědecké, astronomické a zámořské objevy
- Renesanční humanismus a jeho kořeny. Erasmus, More, Utopisté
- Reformace, její negativní východiska a proměny chápání křesťanské víry
- Renesanční filozofové, Kusánský, Bruno
- Renesance v politickém myšlení – Machiavelli, Grotius, Hobbes

21. Filozofie novověku do 18. století

- Problém poznání, novověká skepse. Kartesiánský obrat v myšlení
- Novověký empirismus a racionalismus. Locke, Berkeley, Hume, Descartes, Spinoza, Leibniz
- Osvícenství a jeho význam pro vývoj evropského myšlení, Voltaire, Montesquieu, Rousseau
- Kantovo řešení kritického problému
- Immanuel Kant

22. Moderní filozofie a významní představitelé české filozofie

- Německá klasická filozofie idealismu a materialismu, Marx a jeho žáci
- Schopenhauer, Nietzsche, Kierkegaard
- Pozitivismus a rozvoj moderní vědy a scientistické směry myšlení 20. století, novopozitivismus, logický empirismus, filozofie jazyka, strukturalismus filozofie života, vitalismus, fenomenologie, existencialismus, pragmatismus a kritický racionalismus
- Život, dílo a myšlenkový odkaz Husa, Chelčického, Komenského, Bolzana
- Česká filozofie od Husa po současnost

23. Etika jako problém

- Morálka a etika
- Otázka svobody, svědomí, vina a pojetí viny. Svoboda vnější a vnitřní, pozitivní a negativní. Mravnost a moralita – obsah jednání a shoda se svědomím
- Vztah dobra a zla
- Původ a odůvodnění mravních norem
- Příklady současných etických problémů, aplikace etiky, etika života

24. Vývoj etických směrů

- Etika sokratiků a helénismu. Témata dobra, svědomí, ctnosti, relativizace norem
- Křesťanská etika, význam náboženské tradice. Akvinský a mravní příkaz, svědomí. Ctnosti. Význam rozumu a přirozenosti. Obecné blaho
- Etika v renesanci a novověku, Kant, relativizace klasické etiky.

- Velké moderní systémy a jejich dopad na etiku: Marx, Freud, Fromm, Nietzsche, existencialismus

25. Základy finanční gramotnosti

- Finančně gramotný občan. Rozpočet, příjmy a výdaje. Peníze a jejich význam, kreditní a debetní karta. Cenné papíry, burza
- Banky a jejich funkce, bankovní účty
- Investování, základní motivy a hodnoty investora. Akcie, dluhopisy, podílové fondy, termínované vklady
- Finanční instrumenty – životní pojištění a pojištění rizika a odpovědnosti
- Význam stavebního spoření a penzijního připojištění